

LA POLS ACOLLIDORA DEL CAMÍ
(SOBRE LA VENTURA I L'ATZAR DE LLUÍS ALPERA)

Jesús Moncho



VUI QUE EL SOL D'HIVERN / ES TRENCA EN cantelluts trossos...", des d'un petit cadafal, a la cafeteria de l'FNAC, la veu d'en Lluís Alpera volava. Compradors de tota mena circulaven pels corredors del centre, la xicalla no sabia si els seus pares tardarien o acabarien aviat: mentrestant, botava i s'acaçava. La veu d'en Lluís Alpera s'elevava. Com una mar de vents o d'ones contraposades, on el més fort marcaria la guia.

"i llance el teu nom a les gavines sense nord..." Silencis vacil·lants. Després de tot, allò era un recitat de poesia. Al centre de la ciutat d'Alacant, al maig del 2002. En unes galeries comercials, on també la poesia es ven, i lluita per fer-se sentir. Sembla que la sorpresa i l'atenció fidel acabaven de fer comunitat d'interessos. Sorpresa del respectable comprador general, compungit per la retrunyidora veu del recitador; fidelitat del reduït auditori al voltant de *Cavalls a l'alba* del nostre mestre, en Lluís Alpera. "Cavalls", sinònim de força, d'empenta, de vehemència: la del nostre joglar. "A l'alba": en un nou escenari, en un nou despertar; sempre estem davant de nous escenaris, sinó físics, sí de rauxa, d'acció, d'il·lusió. Un títol, este, que podria sintetitzar el tarannà i l'objectiu del nostre autor, que els desprevinguts compradors alacantins no coneixien (potser no tenien per què conèixer-lo, o sí?), i pel que el nostre home ha bregat des de sempre: fer "un país". Un país cívic, amb fort compromís col·lectiu, arrelat al medi i a la seua Història. Eixa era la il·lusió. Il·lusió compartida amb el petit auditori a l'FNAC que rodejava el nostre home de veu altitonant (en expressió Virgiliana). L'instrument elegit: la

paraula, la màgia de les paraules, la poesia. Que el nostre trobador havia après d'hòmens i de dones grans. Grans per l'edat, i grans per la circumstància front a la qual alçaren la seua ploma: Valor, Valls, Sánchez-Cutillas, Maria Beneyto, Bru i Vidal, Estellés, Fuster... La generació d'aquells profunds anys 50. Mestres per a un xiquet d'El Cabanyal de València, que havia rebut les paraules usades a prop de la mar. Paraules humides, plenes de fatigues, paraules salobrenques. Paraules, però. Ponts d'unió entre persones. Identificadores de la realitat. Transmissores d'emocions i afectes. També, per què no?, transformadores de la situació. Hom havia de saber lligar-les. Seleccionar-les, triar-les. Adobar-les. L'aprenentatge és llarg. Segurament tota una vida. Potser el Règim totalitari d'aquell moment encarrila el nostre home, tot plegat, a la recerca d'un nou horitzó. L'activitat intel·lectual, per definició, s'afanya a esborrar la imperfecció, s'empeny a desxifrar camins que faciliten l'adveniment d'estadis superiors. "Teua és la pistola, meua és la paraula", és, per una altra banda, l'eterna resposta del poeta davant situacions de brutedat. I es compromet amb els desvalguts, amb els perseguits i arraconats, amb els desposseïts de la paraula. Eixe era el camí. En Lluís Alpera, afortunadament, té en eixos moments un tutor afectuós, llest, temperat. En Sanchis-Guarner. El porta per les sendes de la investigació i del saber universitaris. I de la creació. En Lluís va modelant els seus poders, va trobant les seues paraules. Han de ser directes. El temps i el lloc no deixen per a una altra cosa. Han de ser paraules versemblants, encoratjadores. Com el crit de l'infant davant la mamella eixuta. No cal que siguen colpidores ni contundents en excés; sempre, però, en la senda del desvetllament, de l'aclariment, de l'emotivitat contagiosa. "La forja de la matinada...", "El magre menjar", "Oferirà la seua virginitat al no-res", "rius de solatge del més enllà, "la pols acollidora del camí"... Vers, este últim, que dóna títol (amb permís del mestre) al treball present, amb el mot "camí", evocador de tantes coses, tant d'un punt de partida com d'arribada, no necessàriament idèntics; evocador d'una acció i esforç, transitar o avançar; amb incerteses, confiances, il·lusions..., i uns efectes: plaer, esgotament, èxit/fracàs, pols... Pols acollidora en la mesura que és reflex del nostre actuar, en la mesura que ens empara, que la compartim amb d'altres.

El nostre home, no obstant això, fins i tot la seua vehemència i efusió, no volia ser abanderat de res. L'espitjava el moment, la situació. Obri el Departament de Filologia Catalana al sud del sud, a Alacant. És el primer, ell. Arribat a terres de frontera. La perifèria de la perifèria, algú n'ha dit. El camp és vast, la faena no ho és menys. Algú, capità o soldat, hauria d'explorar-lo. En qualsevol cas, hauria

de dur determinació, constància, saber, més un poc de tot. I un poc de sort, en expressió Llachiana. La sort, tanmateix, és esquivar quan vol. Una mica abans, el nostre home havia trepitjat les terres de Nord-Amèrica, des del 1964 al 71. Amb alguna intermitència, necessària per seguir sentint d'aquelles paraules salobrenques, tan seues. Allí havia conegut Janet, que seria mare del seu únic fill, David. En família, tot s'encara millor, més força comuna, major refiança, allà a la perifèria, havíem dit, de la perifèria, a Alacant, lluny de València, sense l'Estellés, sense el Josep-Vicent Marqués (autor de "País perplex") o l'Eliseu Climent (administrador de les finances de l'agitació cultural valencianista), tot i que el Joan Fuster haguera dit que "ja estava fart de ballarines poetic-universitàries". Lluny de Barcelona, la dels ecos d'Espriu; apartat de Palma i el seu benvolgut Llompart... Ací, al sud, trobaria uns altres arriscats, solitaris en l'escena... Emili Rodríguez-Bernabeu..., qui finalment, ben fart del tot, acabaria escrivint allò d'"Alacant contra València". En Lluís Alpera, malgrat tot, va tirar endavant el seu treball d'explorador. Fins on va poder personalment. El trencament sentimental amb la seua parella a principis de la dècada dels 80 va marcar el seu punt d'inflexió, el seu particular descens a l'Infern, com Ulisses, d'on va ressorgir distint, potser diferent, un altre.

Els temps, per la seua banda, corrien. Sense adonar-nos, la guerra del Vietnam, el maig del 68, o la Primavera de Praga i la posterior invasió soviètica havien canviat la mentalitat del món occidental, deixant-la òrfena de la gran veritat. Ni el Vietnam era una croada per la llibertat, tal com proclamava el trampós Nixon, ni l'alliberament vindria d'una suposada elit dirigista revolucionària, ans al contrari, enviaven tancs. La llibertat era una preciosa vacuïtat, una abstracció interessada. La joventut del món ja no creia en tals proclames. La suposada raó era destronada, no hi ha una única veritat, n'hi ha moltes. Naixia la post-modernitat. Ara abordaríem el món des de l'emoció, la mística, el plaer, la intuïció, la identificació a la terra,... Moviment este que, a Espanya, es va retardar per la imperiosa necessitat de fer fora Franco i el seu anacrònic Règim. Instaurada la democràcia entre nosaltres, la realitat va aparèixer en tota la seua crua diversitat. La mateixa esquerra era plural; les avantguardes intel·lectuals dubtaven del seu paper. El moviment punk, al que ja ens incorporem nosaltres a finals dels 70, anava obertament contra el sistema. Allò que s'anomenava "La Movida", des de la Meseta a principis dels 80, postulava contra l'elitisme, contra el dirigisme o l'immobilisme tradicional. La nostra societat, democràtica ja, era, tanmateix, vella i obsoleta. Necessitàvem d'una neteja total, fins i tot

en els camps estructurals requeríem d'allò que es deia reconversió industrial. Necessitàvem una aclarida tots. El nostre joglar, en Lluís Alpera, home del seu temps sempre, forma part de la roda que fa girar el món. No és absent, ni immune, ni, de bon tros, nihilista. És arrauxat. Lligat a l'optimisme vital. En recerca i canvi permanent. "Surant enmig del naufragi final, contemple el voluptuós incendi de totes i cadascuna de les flors del núbil hibiscus" (Barcelona, El Mall 1985). Estellés, L. A. de Villena, Salvat Papasseit, Ausiàs March... es fan presents. L'amplitud de la vida es mostra amb tots els seus ressorts. Hi caben els contraris, formen part de la realitat. L'exaltació de la vida no impedirà la plasmació de la seua manca, de la seua pèrdua. Un aferrar-se a l'instant, a allò que traspuja sensacions, alé, batec, caliu... Els mots s'arravaten. És l'efecte de la balda sobre la porta. És l'esclat de la foguera en el tropell de crepitacions i esclafits, flames i colors, ascensions i estels. Alpera alquimista. Veu tronadora, estatura escandinava, rauxa mediterrània, però enginy de qui, ja dempeus i acaçant la vida, saluda tots els dies l'eixida del sol, condemnat este a la feixuga tasca d'enllumenar la Humanitat.

En Lluís viu a la nova talaia de la Rambla d'Alacant. Observa. Contempla. La vida contemplativa és el pas posterior a la militant, la qual ha desgastat en gran manera un cos carregat de dies. Món acadèmic, món de la militància, de l'agitació, àmbit d'estudi, de la creació, de l'edició, esferes d'espiritualitat... Són tantes i tantes les cordes que tensar.. Una treva. Un instant per a l'individu, per a la persona. Pausa. Potser és temps de mirar enrere, no en exercici d'enyorança o melangia, sinó de reubicar-se en el món. Les velles armes del soldat són a l'armari (del llatí *arma+arium* > armes+lloc de guardar). Tampoc són tan imprescindibles. El pas del temps les ha fetes menys servibles, les ha substituïdes per d'altres, més sofisticades. Però sempre prevaldrà la ment i l'esperit. Aquí es fa necessari el conreu diari, l'esforç permanent. Encara que no s'assegure l'èxit. Tot i que l'intent i l'afany ja són un èxit. El poeta para, mira, i es veu la poesia com un paratge ple d'ullals i brolladors de coneixement. També observa els mil viaranys, que es tornen interrogants, potser dubtes. Tot es convertirà en treball constant al voltant de la paraula. Aplicat a la tasca. A la percaça de l'emoció, del sentit, de la descoberta. "Amb cendres i diamants" (Edicions 62, 1995). Amb foc i pedra. Amb terra i fang. Entre el capvespre i l'alba. "Menys és més", va dir i llançar l'artista arquitecte Van der Rohe. Posant menys paraules tal volta l'expressivitat s'arredonisca més. Tot quede més clar. Net. Bonic. Resseguint senderes tals. Espriu sempre està al darrere. En

la llunyania, Machado. I per què no jugar amb la rima?... Francesc d'Eiximenis, allà pel S. XIV, ja va dir que la rima ajuda l'auditori a memoritzar la informació i el sentit. Provem. "Amor de mar endins" (Alacant, Aguaclara, 1996). Alberti, Alberti...:

*Yo, marinero, en la ribera mía,
posada sobre un cano y dulce río
que da su brazo a un mar de Andalucía,
sueño en ser almirante de navío,
para partir el lomo de los mares,
al sol ardiente y a la luna fría.
¡Oh los yelos del sur! ¡Oh las polares!*

El nostre home indagava en els diversos fronts de la poesia. Treballava la seua complexitat. Aprenia. Es delectava. Ens delectava. Tot queda obert. En Lluís Alpera s'erigia en un partisà de la creació. Podria haver-se acontentat fent una composició en este camp, una altra en aquell altre... I, *adiós, muy buenas!*... Però un poema no és res, un poemari ja és prou. Prou per a, a través de les constants que van cristal·litzant en els distints poemes, esbrinar les ànsies i satisfaccions del poeta o, dit en unes altres paraules, desvelar allò que pomposament anomenem discurs. Discurs que, a poc a poc, pas a pas, va prenent forma, contingut, caràcter. Unió entre l'autor i el lector.

En una Fira del Llibre, a Alacant, en Lluís va arribar a dir que podria, per què no?, canviar de gènere, capbussar-se en la narrativa en pos d'eixa gran novel·la valenciana... No n'hem tornat a saber res. Sí sabem que es va embotir, com el ritus demanda, en saragüells i camisa blanca, xalequeraicolorida, espadenyes i calça curta. En el vell ofici de mantenidor. Pregoner de Fogueres. A Sant Nicolau de Bari d'Alacant, en la fi de l'anterior mil·lenni. La lloa a la festa és part del treball del poeta. Identificat amb l'esbarjo dels congèneres. Amb cor i sentiment: "Serà eloqüent aquell qui puga expressar amb senzillesa les coses poc importants, en estil temperat les mitjanes, i amb majestuositat les importants", ens va deixar escrit el mestre i orador Ciceró. I la importància de les coses ve marcada pel context, per la situació. En la confecció de la paella, potser allò més important siga l'arròs o el safrà, en la diada de sant Roc serà sant Roc, i en la festa de fogueres: la coca de tonyina, els saragüells, la traca, la xàquera i la flama. I el calor humà.

En Lluís Alpera és, ha estat i serà home del seu temps. Caminar al pas dels temps és ser receptiu i ser reemissor. Serà estar davant i estar darrere, a dalt i a baix. Disfrutar i patir. Jubilat ja de la

seua activitat professional, el nostre home malda com a ciutadà, i treballa, com sempre, les paraules. Les paraules són fletxes cap a un destinatari. Un altre. Un altre, necessari, qui, interactivament, ens empenta, ens exigeix, ens dóna sentit. És vida. És la vida.